

**ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ-ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΝΟΜΙΚΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 9-11 (2^{ος} όροφος) ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ:210-8259140-1-FAX: 210-8259235
ΚΙΝ:6977506705
E-mail: pzygouris@gmail.com**

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Επί υποβληθέντων ερωτημάτων από τη Δ.Ε.Υ.Α. Αρ. Πρωτ. Εισ. 1492/4-3-2010

Τέθηκαν υπόψη μου τα ακόλουθα ζητήματα:

I. Καταναλωτής με αίτησή του δεν αποδέχεται τις προσαυξήσεις που υπάρχουν σε ανεξόφλητα ειδοποιητήρια για το λόγο ότι δεν χρησιμοποιούσε για πόσιμη χρήση το νερό του δικτύου.

II. Η Δ.Ε.Υ.Α. αντιμετώπισε από το 2007 δυσκολία στην παροχή πόσιμου νερού από το δίκτυό της προς τους καταναλωτές. Για να θεραπεύσει προσωρινά το πρόβλημα – και ως την οριστική επίλυση - η Δ.Ε.Υ.Α. παρείχε, περάν του ύδατος δια του δικτύου, και πόσιμο νερό από τοπική πηγή με βρύσες σε κάθε οικοδομικό τετράγωνο. Ερωτάται αν είναι σύνηθες η είσπραξη τόκων υπερημερίας για το διάστημα που δεν παρείχετο πόσιμο νερό δια του δικτύου ύδρευσης (παρά μόνο δια των βρυσών ανά οικοδομικό τετράγωνο).

*****

I. Επί της αντιμετώπισης του εν λόγω συμβάντος έχω να σημειώσω τα ακόλουθα:

1. Νόμος 1069/1980, (Φ.Ε.Κ. Α' /191/23-8-1980), «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιμ Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως»

Άρθρον 5 - Άρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου και Προέδρου αυτού.

1. Το Διοικητικόν Συμβούλιον διοικεί την επιχείρησιμ και διαχειρίζεται την περιουσίαν και τους πόρους ταύτης, αποφασίζει δε επι παντός αφορώντος την επιχείρησιμ θέματος, πλην των περιπτώσεων καθ' ας άλλως ορίζεται εν τω παρόντι νόμω.

2. Το Διοικητικόν Συμβούλιον ίδια : (...)

στ) *Αποφασίζει περί πάσης εκποιήσεως ή εκμισθώσεως ακινήτων ή κινητών ανηκόντων εις την επιχείρησιμ, περί εγέρσεως αγωγών και παραιτήσεως από ασκηθεισών τοιούτων ή παραιτήσεως από ευδίκων μέσων, περί συμβιβασμών δικαστικών ή εξωδίκων, ως και δια την σύναψιν υπό της επισφαλείαν αυτών να εκχωρή εν όλω η εν μέρει προσόδους της επιχειρήσεως και να παρέχη δικαιώματα υποθήκης επί ακινήτων αυτής.*

Βάσει των ανωτέρω διατάξεων το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Υ.Α. έχει την επιμέλεια της είσπραξης των πόρων της επιχείρησης (άρθρο 10 Νόμου 1069/1980), Δρώντας έτσι βάσει του ιδρυτικού των Δ.Ε.Υ.Α. νόμου προς το συμφέρον της επιχείρησης, το Δ.Σ. δε δύναται να μεταβάλει τις βάσει των εκδοθέντων λογαριασμών αξιώσεις της επιχείρησης έναντι καταναλωτών, να παράσχει τυχόν εκπτώσεις, να ακυρώσει λογαριασμούς ή να μειώσει τα οφειλόμενα. Άπαξ και εκδοθεί ο λογαριασμός δεσμεύει όχι μόνο των αντισυμβαλλόμενων, αλλά και την ίδια τη Δ.Ε.Υ.Α.

Μόνο περιθώριο προσαρμογής είναι ο διακανονισμός της καταβολής των οφειλομένων με δόσεις. Θα πρόκειται εν προκειμένω για εκούσιο, **συμβατικό συμψηφισμό**, ήτοι για συμψηφισμό στηριζόμενο στην αρχή της ελευθερίας της βούλησης των συμβαλλομένων μερών και ικανό να

αναφέρεται και σε μελλοντικές απαιτήσεις (όπως εν προκειμένω), μη υποκείμενο δε σε συστατικό τύπο (B. Βαθρακοκοίλης, *Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, Τόμος Β΄, Αθήνα, 2003, άρθρο 440, σελ. 549*). «Πρόκειται για τον λεγόμενο συμβατικό ή εκούσιο συμψηφισμό, που συνάπτεται με βάση την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων (άρθρο 361 ΑΚ). Το περιεχόμενο μιας τέτοιας σύμβασης, που είναι έγκυρη εφόσον δεν αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου ή στα χρηστά ήθη (άρθρα 174 και 178 ΑΚ), καθορίζουν ελεύθερα τα μέρη, τα οποία μπορούν να συμφωνήσουν τον συμψηφισμό των μεταξύ των υφισταμένων απαιτήσεων και χωρίς να συντρέχουν οι όροι του νόμου, δηλαδή χωρίς οι αμοιβαίες απαιτήσεις να είναι ληξιπρόθεσμες και ομοειδείς και χωρίς να απαιτείται πρόταση συμψηφισμού, με δήλωση του ενός συμβαλλομένου προς τον άλλον. (...) Τέλος, μπορεί να αφορά και απαιτήσεις μέλλουσες, με αποτέλεσμα να επέρχεται αυτοδικαίως η λόγω συμψηφισμού απόσβεση, μόλις γεννηθούν και συνυπάρξουν αντιμέτωπες απαιτήσεις μεταξύ των μερών.» (Αρειος Πάγος, Απόφαση 313/1999, Α΄ Πολιτικό Τμήμα).

2. Άρθρα 340 και 341 του Αστικού Κώδικα:

« Άρθρο 340

Υπερημερία του οφειλέτη

Ο οφειλέτης ληξιπρόθεσμης παροχής γίνεται υπερήμερος, αν προηγήθηκε δικαστική ή εξώδικη όχληση του δανειστή.

Άρθρο 341

Δήλη μέρα

Αν για την εκπλήρωση της παροχής συμφωνηθεί ορισμένη ημέρα, ο οφειλέτης γίνεται υπερήμερος με μόνη την παρέλευση της ημέρας αυτής.

Αν για την εκπλήρωση της παροχής έχει ταχθεί ορισμένη προθεσμία από την καταγγελία, ο οφειλέτης γίνεται υπερήμερος όταν, αφού γίνει η καταγγελία, περάσει η προθεσμία.»

Από την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι η όχληση απαιτείται, ώστε να επιτυγχάνεται βεβαία γνώση του οφειλέτη για το χρόνο εκπλήρωσης της παροχής. Παρέλκει άρα η όχληση, όταν τα μέρη έχουν συμφωνήσει ορισμένη ημέρα για την εκπλήρωση της παροχής. Στην περίπτωση των Δ.Ε.Υ.Α. ο χρόνος πληρωμής της αξίας του καταναλισκόμενου ύδατος από τον καταναλωτή προκύπτει από τον οικείο εκδοθέντα λογαριασμό, στον οποίο τάσσεται ορισμένη προθεσμία πληρωμής προς τον καταναλωτή. Άρα ο οφειλέτης καθίσταται κατά τα ανωτέρω υπερήμερος με την παρέλευση αυτής της δήλης ημέρας. Σε αυτή την περίπτωση η Δ.Ε.Υ.Α. δικαιούται να απαιτήσει και να εισπράξει απ' αυτόν τους προβλεπόμενους τόκους υπερημερίας (εν προκειμένω: «προσαυξήσεις»).

3. Νομικώς διάφορο ζήτημα αποτελεί ή ερμηνεία της άρνησης του καταναλωτή να καταβάλει τις οφειλόμενες προσαυξήσεις στα ενδοσυμβατικά πλαίσια. Θα μπορούσε να εκληφθεί ως ένσταση μη προσήκουσας εκπλήρωσης της παροχής, αν θεωρηθεί ως ισχυρισμός περί μερικής εκπλήρωσης της αντιπαροχής, «δηλαδή εκείνης που υπολείπεται της προσήκουσας κατά ποσό ή ποιότητα.» (Β. Βαθρακοκοίλης, *Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, άρθρο 376, Τόμος Β', Αθήνα 2003, σελ. 345.*)

Άρθρο 376 Αστικού Κώδικα

Αν ο ένας από τους συμβαλλομένους εκπλήρωσε κατά ένα μέρος την παροχή, δεν μπορεί ο άλλος να αρνηθεί την αντιπαροχή όταν η άρνηση αντιβαίνει στην καλή πίστη λόγω των ειδικών περιστάσεων και ιδίως επειδή το μέρος της παροχής που καθυστερείται ακόμη είναι επουσιώδες.

Ελλείπει περισσότερων στοιχείων επί των πραγματικών περιστατικών η δήλωση του καταναλωτή δεν μπορεί να εκτιμηθεί περαιτέρω. Πρέπει πάντως να σημειωθούν τα ακόλουθα:

α) Εφόσον ο καταναλωτής αποδέχθηκε την παροχή του ύδατος, δηλ. την εκπλήρωση που ο ίδιος αξιολογεί ως μερική, το βάρος απόδειξης των ελλείψεων ή πλημμελειών της παροχής φέρει ο ίδιος. (*Β. Βαθρακοκοίλης, Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, άρθρο 376, Τόμος Β', Αθήνα 2003, σελ. 346 .)*

β) Πρέπει να ερευνηθεί, βάσει των πραγματικών περιστατικών, αν η άρνηση καταβολής νομίμως επιβληθέντων προσαυξήσεων για καταναλωμένο συμβατικό αντικείμενο δε συνάδει καν με την αρχή της καλής πίστης. Αν υπήρχε κάποια πλημμέλεια στην ποιότητα του ύδατος, χρήζει έρευνας και αξιολόγησης το αν αυτή η πλημμέλεια στην παροχή ήταν δικαιολογημένη από τις ειδικές περιστάσεις, όπως π.χ. από τυχόν απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών για την αγαστή παροχή του νερού, κτλ.

Περαιτέρω η πάροδος μακρού χρόνου από την (έστω και πλημμελή) εκπλήρωση, η (ποσοστιαία υπολογιζόμενη) αμελητέα πλημμέλεια της παροχής είναι παράγοντες που δύναται να οδηγήσουν στη σύννομη απόκρουση της ένστασης. (*Β. Βαθρακοκοίλης, Ερμηνεία Αστικού Κώδικα, άρθρο 376, Τόμος Β', Αθήνα 2003, σελ. 346.)*

4. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η Δ.Ε.Υ.Α. είναι κατ' αρχήν δεσμευμένη να αναζητήσει από τον καταναλωτή τα οφειλόμενα βάσει των εκδοθέντων λογαριασμών. Νόμιμες οδοί για αυτή την αναζήτηση είναι:

α) Ο συμβατικός συμψηφισμός για καταβολή των οφειλομένων σταδιακά, στα πλαίσια επόμενων λογαριασμών (δηλ. διακανονισμός της καταβολής των οφειλομένων με δόσεις) όπως προεκτέθηκε υπό **I 1**.

Λύση, η οποία συνάδει με την καλλιέργεια θετικού κλίματος στην εκτέλεση της σύμβασης.

β) Η αποστολή εξώδικης πρόσκλησης με αρμόδιο δικαστικό επιμελητή, στην οποία να περιγράφεται με λεπτομέρεια η αιτία και το συνολικό ποσό της οφειλής και να ζητείται η άμεση εξόφληση του ποσού εντός ορισμένης προθεσμίας.

γ) Η έγερση αγωγής ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων με σχετική απόφαση του Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. βάσει του παρατεθέντος άρθρου 5, παράγραφος 2, εδάφιο στ' του Νόμου 1069/1980, (Φ.Ε.Κ. Α'/191/23-8-1980), «Περί κινήτρων δια την ίδρυσιν Επιχειρήσεων Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως».

*****

II. Ως προς το ερώτημα αυτό έχω να σημειώσω τα ακόλουθα:

1. Επαναλαμβάνω συνοπτικά τα αναφερθέντα στα πλαίσια του ζητήματος **I 1**, σύμφωνα με τα οποία:

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Υ.Α. έχει την επιμέλεια της είσπραξης των θεσμοθετημένων πόρων της επιχείρησης. Το Δ.Σ. δεν δύναται να μεταβάλει τις βάσει των εκδοθέντων λογαριασμών αξιώσεις της επιχείρησης έναντι καταναλωτών, να παράσχει τυχόν εκπτώσεις, να ακυρώσει λογαριασμούς ή να μειώσει τα οφειλόμενα. Άπαξ και εκδοθεί, ο λογαριασμός δεσμεύει όχι μόνο των αντισυμβαλλόμενο, αλλά και την ίδια τη Δ.Ε.Υ.Α.

Μόνο περιθώριο προσαρμογής είναι ο εκούσιος, συμβατικός συμψηφισμός, στηριζόμενος στην αρχή της ελευθερίας της βούλησης των συμβαλλομένων μερών και ικανός να αναφέρεται και σε μελλοντικές

απαιτήσεις. «Πρόκειται για τον λεγόμενο συμβατικό ή εκούσιο συμψηφισμό, που συνάπτεται με βάση την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων (άρθρο 361 ΑΚ).» (Άρειος Πάγος, Απόφαση 313/1999, Α΄ Πολιτικό Τμήμα). Στα πλαίσια ενός τέτοιου συμβατικού συμψηφισμού θα μπορούσε να διακανονισθεί η είσπραξη των εν λόγω τόκων υπερημερίας σταδιακά, στα πλαίσια επόμενων λογαριασμών.

2. Πρέπει να σημειωθεί πως η όλη δράση της Δ.Ε.Υ.Α., όπως περιγράφεται στα πλαίσια διατύπωσης του ερωτήματος, δε φέρει χαρακτηριστικά καταχρηστικής δράσης ή αντίθεσης στα χρηστά ήθη, καθώς η επιχείρηση έσπευσε με ίδια έξοδα στην αναπλήρωση της δυσχερούς παροχής πόσιμου ύδατος κατά το επίμαχο διάστημα.

Αθήνα, 20-4-2010
Ο γνωμοδοτών δικηγόρος
Πάνος Ζυγούρης